

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Programului Național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027

Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Ministerul Afacerilor Interne cu suportul UN Women Moldova

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Elaborarea proiectului Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU derivă din necesitatea aplicării Rezoluției CS ONU 1325 (2000), având în vedere ultimele recomandări ale Rezoluției CS ONU 2647 (2019) cu privire la persoanele afectate de violența sexuală în cadrul conflictelor, dar și a ultimelor evoluții pe fundalul crizei refugiaților afectați de conflictul din Ucraina și a potențialelor fenomene de strămutare internă (deplasare internă) a persoanelor, evoluțiilor pe arena internațională în materie de securitate și apărare.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 259/2018 a fost aprobat primul Program național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2018-2021 și a Planului de Acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia.

În procesul de implementare a primului document de politici prenotat au fost atestate anumite dinamici pozitive, dar și unele problematici privind agenda femeile, pacea și securitatea. Urmare a elaborării Raportului de evaluare au fost evidențiate bunele practici, printre care: crearea asociațiilor de femei în cadrul instituțiilor de aplicare ale legii, intensificarea cooperării între sectorul de securitate și apărare și societatea civilă, sprijinirea implementării activităților din surse externe, extinderea agendei femeia, pacea și securitatea la nivel local, consolidarea capacităților unităților de gen din cadrul instituțiilor și autorităților naționale, creșterea nivelului de conștientizare față de fenomenul hărțuirii, prin acțiuni de mediatizare și sensibilizare, etc.

În altă ordine de idei, s-au atestat și deficiențe la capitolul reducerea stereotipurilor legate de rolul femeilor în sectorul de securitate, atât la nivel de instituție, cât și la nivel național, scepticismul privind tematica egalității de gen și, ocazional, necesitatea argumentării importanței și relevanței tematicii respective, pârghiile insuficiente privind implementarea mecanismelor instituționale în domeniul egalității de gen, cunoștințe insuficiente ale funcționarilor publici din diferite sectoare pe palierul egalității de gen, atribuirea unor responsabilități doar în sarcina unor ministere, respectiv a unor subdiviziuni (delegarea exagerată), depășind în mare măsură competențele și nivelul acestora¹ etc.

Urmare a crizei pandemice de Covid-19 care a afectat sănătatea și activitatea economică la nivel mondial și național au fost atestate evoluții cu implicații la adresa ordinii de drept, securității și siguranței cetățenilor, atât pe fundalul conflictului transnistrean, cât și pe fundalul măsurilor de securitate adoptate în cadrul situațiilor de urgență, inclusiv în situații de urgență în sănătate publică, precum și cele ce vizează contextul regional și internațional de securitate, din perspectiva aflului de persoane admise în scop umanitar din Ucraina.

Aproximativ 4% din populația Republicii Moldova a crescut pe fundalul aflului de persoane admise în scop umanitar, iar cea mai mare parte o constituie femei, fete, familii cu copii, persoane în etate sau cu dezabilități și boli severe. Indicatorii statistici ai organizațiilor internaționale de profil, indică că peste 60% din numărul total al persoanelor admise în scop umanitar din Ucraina sunt femei, iar 51% - sunt copii, care au nevoie de protecție,

¹ https://gov.md/sites/default/files/un_women_1325raport.pdf

acomodare, acțiuni de prevenire și combatere a violenței bazate pe gen, acțiuni de logistică și alimentație, acces la educație, transport, asistență medicală, psihologică, juridică, alocații financiare, iar în perioadă imediat următoare – încadrare în câmpul muncii, inclusiv o coeziune socială și economică efectivă.

Proiectul Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027 se înscrie ca o acțiune de responsabilitate comună în vederea implementării Legii nr. 5/ 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, Strategia Națională de dezvoltare „Moldova 2030”, Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și UE, recomandările CEDAW, instrumentele juridice internaționale ale ONU, Consiliului Europei, OSCE.

Strategia Națională de dezvoltare „Moldova 2030” prevede că buna guvernare are un impact direct asupra furnizării de servicii calitative și relevante. Buna guvernare stimulează impactul unui pachet de politici care sporesc transparența și eficiența guvernamentală, reduc corupția, promovează libertatea economică și fortifică incluziunea socială, cu un accent pe abilitarea femeilor. Subreprezentarea femeilor în procesul decizional politic și public – este un factor causal asupra căruia se solicită intervenție, or această linie directivă este partea integrantă a Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030” și în conexiune directă cu punerea în aplicare a Programului național.

Proiectul noului Program național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027 urmărește asigurarea sustenabilității rezultatelor obținute în cadrul documentelor de politici precedente, din domeniul respectiv, ajustarea și corelarea noilor necesități, provocări și priorități la contextul regional și internațional de securitate, asigurarea unei sinergii uniforme dintre administrația publică centrală și cea locală în demersurile comune de asigurare a păcii și securității, reducerea vulnerabilităților sistemice și a inechității, fortificarea acțiunilor de intervenție prin consolidarea capacităților autorităților și instituțiilor naționale, precum și a actorilor cheie din domeniu, formarea noilor abilități de răspuns umanitar, coeziunii sociale și economice, în condiții de siguranță și mediu incluziv, favorizarea și accelerarea unor servicii de calitate populației din prisma sentimentului de siguranță și securitate umană.

Aprobarea proiectului urmărește scopul de consolidare a coeziunii dintre actorii implicați în sectorul de securitate și apărare pentru reducerea stereotipurilor și barierelor în domeniu, o reprezentare mai bună a femeilor în toate domeniile sectoriale ale securității și apărării, creșterea eficienței mecanismelor de prevenire, raportare și investigare a cazurilor de violență, creșterea ponderii participării femeilor în misiuni internaționale de menținere a păcii, îmbunătățirea cadrului normativ, instituțional și operațional, instruirea specialiștilor în domeniu, facilitarea participării în condiții egale a femeilor și bărbaților la toate etapele de soluționare a conflictelor, o performanță egală dintre nivelul central și local în materia perspectivei de gen și sensibilității la egalitatea de gen, o comunicare eficace cu mediul asociativ și societatea civilă, actorii interesați în domeniu, prin urmare consolidarea păcii la nivel național, regional și internațional și o mai bună capacitate pentru răspunsul oferit în scop umanitar.

Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Implementarea rezoluțiilor Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite presupune elaborarea unui document de politici publice care să reliefeze aspecte precum: informații generale relevante, priorități, politici și cadru juridic existente, definirea problemei, obiective, principii generale, direcții de acțiune, rezultatele politicilor publice,

rezultatele acțiunilor indicatori, implicații pentru buget, implicații juridice, proceduri de monitorizare, evaluare, etape ulterioare și instituții responsabile.

Astfel, Programul național se raportează la două direcții principale:

a) Reprezentarea calitativă a femeilor în sectorul de securitate și apărare, inclusiv în procesul de negociere a conflictelor;

b) Asigurarea unui sector de securitate și apărare incluziv și eficient, ambele atât pe plan intern cât și internațional.

Structural, Programul este bazat pe 4 piloni ai Rezoluției 1325, care transpun 6 arii de intervenție și 12 Obiective specifice, după cum urmează:

1) Creșterea nivelului de participare și reprezentare a femeilor în sectorul de securitate și apărare;

2) Prevenirea inechităților, violenței și hărțuirii în sectorul de securitate și apărare prin reducerea riscurilor și eliminarea consecințelor asociate discriminării;

3) Protecția prin intermediul bunei guvernări și capacități dezvoltate;

4) Reabilitarea persoanelor afectate prin măsuri eficiente, sustenabile și inteligente;

5) Sprijin umanitar pentru femeile și fetele care provin din zonele de conflict și post conflict;

6) Comunicare și raportare.

Obiective specifice:

- Îmbinarea politicilor interne și externe pentru promovarea agendei femeia, pacea și securitatea;

- Asigurarea egalității de gen prin aplicarea perspectivei holistice de încurajare a femeilor să participe activ în sectorul de securitate și apărare;

- Participarea femeilor din sectorul de securitate și apărare în consolidarea păcii la nivel regional și internațional;

- Reducerea barierelor și stereotipurilor legate de rolul femeilor în sectorul de securitate și apărare;

- Acces echitabil la oportunități pentru femei și bărbați de conciliere a vieții profesionale cu cea de familie;

- Eradicarea fenomenului discriminării, hărțuirii sexuale și morale și violenței în bază de gen;

- Dezvoltarea unui sistem incluziv de protecție a drepturilor femeilor în sectorul de securitate și apărare;

- Consolidarea măsurilor pozitive destinate femeilor pentru reabilitarea în cadrul sectorului de securitate și apărare;

- Îmbunătățirea și alinierea cadrului legislativ la rigorile și standardele internaționale în materie de prevenire, protecție și reabilitare pentru persoanele afectate de conflict, atât în timpul conflictului, cât și post conflict;

- Implementarea cadrului legal și procesual pentru a asigura accesul femeilor la justiție (atât la faza de raportare și investigare sau urmărire penală, cât și la faza de judecare), în contextul specific de conflict sau post-conflict;

- Consolidarea transparenței și vizibilității în sectorul de securitate și apărare din perspectiva sensibilității la gen;

- Raportare și implicare.

Programul pune accent pe instituțiile de ramură de a fi mai angajate, mai responsabile și mai cooperante în atingerea unor rezultate ce ar asigura pacea și securitatea. Astfel, asumarea mandatului de reducere a inegalităților de gen sectoriale de către autoritățile naționale de linie conform mandatului în baza Agendei de Dezvoltare Durabilă Moldova 2030.

Programul național va fi aplicat de către APC, dar, spre deosebire de programul

anterior (2018 - 2021), implică noi actori: administrația publică locală, instituții de învățământ, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru egalitate, etc.

Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul se încorporează în sistemul actelor normative în vigoare și este corelat cu prevederile cadrului normativ cu ar fi:

1. Programul de activitate ale Guvernului „Moldova vremurilor bune” (https://www.gov.md/sites/default/files/document/attachments/programul_de_activitate_al_guvernului_moldova_vremurilor_bune.pdf), care recunoaște problema inegalității și unei economii neincluzive, numărul mic al locurilor bine plătite la nivel rural și urban, precum și prescrie necesitatea reducerii decalajului salarial de gen.

2. Strategia de Dezvoltare Durabilă Moldova 2030 ancorează subiectul egalității de gen la mai multe obiective strategice economie durabilă și incluzivă, capital uman și social, instituții oneste și eficiente (creșterea speranței de viață, abilitarea economică a femeilor, accesul la servicii de sănătate pentru îmbunătățirea demografiei, salarizare echitabilă, nediscriminarea în câmpul muncii, reintegrarea profesională a femeilor după naștere, concilierea vieții profesionale cu cea familială, reducerea ratei de mortalitate în rândurile femeilor pe motiv de sănătate, etc) Buna guvernare prin abilitarea femeilor este una dintre aspirațiile pentru modelarea progresului pentru dezvoltare durabilă până în 2030.

La nivel internațional, Programul se aliniază priorităților și obiectivelor *Strategiei CoE pentru egalitate între femei și bărbați pentru perioada 2018-2023*, în partea ce ține de prevenirea și combaterea violenței bazate pe gen și a stereotipurilor, precum și din perspectiva incluziunii sociale.

Concomitent, Programul vine în concordanță cu obiectivele cheie ale *Strategiei UE privind egalitatea de gen pentru anii 2020-2025*, precum și în corespundere cu *Agenda de dezvoltare Durabilă Moldova 2030*, în particular Obiectivul nr. 5: Egalitate de Gen și întregului set de Rezoluții și documente cadru ale ONU în materie. La fel, se aliniază spiritului Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și UE, PNADO pentru anii 2018-2022, recomandărilor CEDAW, Convenției de la Istanbul, instrumentelor juridice internaționale ale ONU, Consiliului Europei, OSCE.

Fundamentarea economico-financiară

Cheltuielile pentru implementarea Programului național sunt estimate la 23606,9 mii lei, care vor fi acoperite de către partenerii de dezvoltare, iar cheltuielile din Bugetul de Stat, se vor încadra în limita bugetelor autorităților responsabile de implementarea acțiunilor.

Totodată, cu referire la descrierea impactului, pentru implementarea prevederilor actului normativ au fost estimate cheltuielile anuale, conform tabelului:

Cheltuieli acoperite de către partenerii de dezvoltare				
2023 (mii lei)	2024 (mii lei)	2025 (mii lei)	2026 (mii lei)	2027 (mii lei)
1571,36	6431,46	5427,66	5281,76	4894,66

Finanțarea Programului va fi realizată în conformitate cu resursele financiare bugetare planificate anual de autoritățile publice responsabile de realizarea obiectivelor și implementarea acțiunilor planificate.

Acțiunile care țin de elaborarea și implementarea cadrului legislativ și de reglementare vor fi realizate nemijlocit de către autoritățile administrației publice centrale și nu vor condiționa costuri suplimentare celor prevăzute în bugetul de stat. În ceea ce privește acțiunile de dezvoltare a diferitor tipuri de servicii prevăzute de Program, fortificarea capacităților umane în domeniu, care implică costuri de implementare adiționale celor

existente, acestea vor fi finanțate în limita mijloacelor financiare ale bugetului public național, din asistența tehnică și investițională externă, precum și din alte surse, care nu contravin cadrului normativ.

Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul Conceptului „Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027” a fost plasat pe pagina web-oficială a Ministerului Afacerilor Interne, cât și pe portalul: www.particip.gov.md pentru consultări publice (pct. 34 subpct.6 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice).

De asemenea, în procesul de elaborare a proiectului programului, începând cu anul 2021 au fost implicați reprezentanții ONG, Biroul politici de reintegrare, APL, APC, iar 31.10.2022 a avut loc ultima reuniune consultativă în format extins, prezidată de către Daniella Misail-Nichitin, secretară de stat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, la care au participat înalți oficiali, reprezentanții grupului de lucru pentru dezvoltarea Planului Național de Acțiune privind implementarea Rezoluției 1325, Organizațiile societății civile, grupurile de coordonare de gen, persoanele responsabile de aspectele legate de gen din instituțiile relevante, precum și asociațiile de femei din organele de drept și sectorul apărării.

Proiectul urmează a fi avizat de către Cancelaria de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Justiției, Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Biroul Politici de Reintegrare, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție. Concomitent, în vederea respectării prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Ministerul Afacerilor Interne a publicat pe pagina web: www.particip.gov.md, proiectul Programului².

Constatările expertizei juridice

În temeiul art. 34 și 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul a fost supus expertizei juridice, iar obiecțiile constatate au fost remediate.

Secretar de stat

Digitally signed by Misail-Nichitin Daniella
Date: 2023.03.01 17:38:28 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Daniella MISAIL-NICHITIN